

Miljøindsatsen i Arktis 2009

Aktiviteter støttet af ordningen for Miljøstøtte til Arktis - DANCEA

Herunder findes en oversigt over projekter, som i 2009 er sat i gang med økonomisk støtte fra Miljøstøtteordningen for Arktis - Dancea. Projekterne er ordnet efter indsatsområde, men opmærksomheden henledes på, at en del projekter er af en sådan art, at de også kunne være placeret under et andet indsatsområde.

Nærmere oplysninger om projektresultater vil kunne fås ved henvendelse til de projektansvarlige.

En stor del af projektrapporterne findes endvidere i Dansk Polarcenters bibliotek (www.dpc.dk).

Biodiversitet og økosystemer

Projekttitel

Exclosures Vestgrønland – Opfølgende undersøgelser på to lokaliteter i Vestgrønland.

J.nr. 112-00232

Projektets formål er at undersøge vegetation i tidligere etablerede indhegninger på Akia nord for Nuuk og i Sydgrønland, hvor rensdyr og får ikke har adgang, for at kvantificere effekterne af henholdsvis rensdyrs og fårs påvirkning af artsdiversiteten af højere planter (bl.a. krat og træer), samt den funktionelle diversitet af jordbundsfaunaen. Desuden indsamles forskellige baseline-data fra området til brug for fremtidige studier

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 1.091.568,00

Projekttitel

Nuuk BioBasis 2009

J.nr. 112-00233

Nuuk-BioBasis en del af et samlet økologisk monitoringsprogram (NERO) i Kobbefjorden ved Nuuk. NERO omfatter også GeoBasis og KlimaBasis. BioBasis foretager samtidige observationer på alle trofiske niveauer i et lavarktisk økosystem og relaterer observationerne til lokale, regionale og globale klimaændringer. NERO i det lavarktiske område ved Nuuk i Vestgrønland er et parallelprogram til ZERO-programmet i Zackenbergdalen i det højarktiske NØ-Grønland. Det overordnede mål med NERO og ZERO, der sammen benævnes GEM (Greenland Ecological Survey), er at etablere lange og samtidige dataserier på alle trofiske niveauer i lavarktisk og højarkisk i Grønland.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 1.579.640,00

Projekttitel

Grønlandske mosser, laver og svampe

J.nr. 112-00237

Projektets formål er at beskrive diversiteten af mosser, laver og svampe i Zackenbergdalen i det højarktiske NØ-Grønland og i det lavarktiske Kobbefjorden ved Nuuk. Projektets resultater vil komplementere eksisterende viden om de højere arter i Grønland samt de løbende Nuuk-BioBasis og Zackenberg-BioBasis programmer. Rapporteringen vil levere indput til det igangsatte Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme ligesom resultaterne vil indgå fremtidig i rapportering til Biodiversitetskonventionen.

er programmer

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 931.529,00

Projekttitel

Exclosures Zackenberg

J.nr. 112-00240

Projektets formål er at etablere et indhegnet område og et kontrolområde for derigennem at undersøge effekter af store herbivorer (moskusokser) effekt på artsdiversiteten af højere planter samt den funktionelle diversitet af jordbundfaunaen i højarktisk. Desuden indsamles forskellige baseline-data fra området til brug for fremtidige studier

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 569.965,00

Projekttitel

Grønlandske rider i en nordatlantisk kontekst

J.nr. 112-00241

Projektet er en del af et fælles nordatlantisk koordineret ICES WGSE. Formålet er at få ny viden om ridens trækveje, overvintringsområder og bestandsstruktur ved at forsyne rider fra kolonier i Grønland, Færøerne, Rusland, Norge, Storbritannien, Island og Canada med elektroniske dataloggere, som kan registrere deres position. Projektet forventes at bidrage med viden om hvorfor riden bestandsmæssigt er i tilbagegang.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 390.040,00

Projekttitel

Bundfaunaens biodiversitet i SV-Grønland

J.nr. 112-00261

Projektets formål er at beskrive arts sammensætningen, biodiversiteten af bundfaunaen langs Grønlands vestkyst, som en baseline for fremtidige ændringer (menneskeskabte eller klimaændringer, herunder invasive arter). Projektet støtter op om MarinBasis programmet i Zackenberg og Nuuk. Projektet omfatter sidste fase af beskrivelsen af artssammensætningen langs vestkysten (tidligere projektfaser har været finansieret af Råstofsdirektoratet, der også anvender resultaterne ifm. vilkår for koncessioner). Det er hensigten, at projektet kan agere, som indikatorer for ændringer af bundfaunaen, idet klimaændringerne forventes at blive synlige i dette område før andre områder. Der vil blive indsamlet bundprøver og taget fotos af havbunden og identifikation af biomasse og artsdiversitet. Dataene vil blive analyseret og sammenlignet med dataene fra projektet, der dækket andre dele af kysten for at få et helheds billede af arts sammensætningen

Projektansvarlig

Århus Universitet

Projektstøtte

kr. 900.000,00

Projekttitel

Status for de grønlandske fuglebeskyttelsesområder

J.nr. 112-00262

Projektet vil omfatte en statusrapport, der beskriver tilstanden af de 13 udpegede fuglebeskyttelsesområder med udgangspunkt i opdatering af den eksisterende viden om fuglebestandene. Projektet vil på basis af feltarbejde og den opdaterede viden konkludere, hvilke områder, der skal forblive beskyttet eller hvilke områder, der bør nedlægges, idet udpegningsgrundlaget muligvis har ændret sig siden udpegningen.

Projektansvarlig

Grønlands Naturinstitut

Projektstøtte

kr. 529.000,00

Projekttitel

Havpattedyr i brændpunktet - CITES

J.nr. 112-00263

Formålet med projektet er, at fastlægge kvoter for bæredygtig udnyttelse og dokumentere klimaændringernes omfang og betydning for narhval, hvalros og isbjørn. Projektet er en del af en 5-årig undersøgelsesplan, der vil afdække udbredelsen og størrelsen af de 3 bestande. Mærkning af narhvaler bliver gennemført på andet år, idet der ikke blev fundet narhvaler i området i 2009. Projektet dækker endvidere en basisundersøgelse af isbjørnenes færden og habitat valg i Baffin Bugten ved mærkning af isbjørne i samarbejde med canadierne.

Projektansvarlig

Grønlands Naturinstitut

Projektstøtte

kr. 4.602.373,00

Projekttitel

Ismågestudier i NØ-Grønland

J.nr. 112-00268

Projektets formål er at optælle ismåger og analysere deres æg. Ismågen er den mest arktiske fugl, da hele dens livscyklus er knyttet til den arktiske havis. Projektets resultater vil bidrage med viden til biodiversitetskonventionen og understøtte CAFFs strategi, herunder overvågningsplan for ismågen. Ismågen er rødlistet som VU (sårbar). Bestanden er på tilbagegang i Canada. DMU har under en tidligere optælling af kystfugle i 2008 observeret ismåge kolonier. Ismågen er fredet, men der foregår jagt på ismågen i Qaanaag-området.

DMU

Projektstøtte

kr. 443.000,00

Projekttitel

Strategi for beskyttelse af biodiversitet i Grønland

J.nr. 112-00273

Projektets formål er at analysere og prioritere beskyttelsesindsatsen og sikre biologiske interesseområder i Vestgrønland. Projektet vil kortlægge de biologiske beskyttelsesinteresser ud fra eksisterende viden. Projektet er opdelt i 2 faser: fagligrådgivning som ud fra eksisterende viden kortlægger biologiske interesseområder inkl. Analyse af trusselniveau og anbefaling til regulering. Konkret udarbejdelse af en strategi til GS for anvendelse af beskyttede områder, herunder oversigt over internationale forpligtigelser, ønskede områdekategorier, udarbejde bekendtgørelser, samt udpege strategi for udpegning af netværk af beskyttede områder, skabelon for forvaltningsplan, og udarbejde 3 konkrete forvaltningsplaner.

DMU

Projektstøtte

kr. 1.029.000,00

Projekttitel

Zackenberg BioBasis 2010

J.nr. 112-00275

Zackenberg-BioBasis en del af et samlet økologisk monitoringsprogram i Zackenbergdalen i NØ-Grønland (ZERO), der også omfatter GeoBasis, GlacioBasis og KlimaBasis. BioBasis foretager samtidige observationer på alle trofiske niveauer i et højarktisk økosystem og relaterer observationerne til lokale, regionale og globale klimaændringer. ZERO i det højarktiske område ved NØ-Grønland er et parallelprogram til NERO-programmet i ved Nuuk i det lavarktiske SV-Grønland. Det overordnede mål med NERO og ZERO, der sammen benævnes GEM (Greenland Ecological Survey), er at etablere lange og samtidige dataserier på alle trofiske niveauer i lavarktis og højarktis i Grønland.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 2.224.813,00

Projekttitel

Nuuk BioBasis 2010

J.nr. 112-00276

Nuuk-BioBasis en del af et samlet økologisk monitoringsprogram (NERO) i Kobbefjorden ved Nuuk. NERO omfatter også GeoBasis og KlimaBasis. BioBasis foretager samtidige observationer på alle trofiske niveauer i et lavarktisk økosystem og relaterer observationerne til lokale, regionale og globale klimaændringer. NERO i det lavarktiske område ved Nuuk i Vestgrønland er et parallelprogram til ZERO-programmet i Zackenbergdalen i det højarktiske NØ-Grønland. Det overordnede mål med NERO og ZERO, der sammen benævnes GEM (Greenland Ecological Survey), er at etablere lange og samtidige dataserier på alle trofiske niveauer i lavarktis og højarkits i Grønland.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 1.418.000,00

Projekttitel

Nuuk-Basis-Logistik

J.nr. 112-00277

Projektets formål er at sikre logistiksupport for de involverede i Nuuk Basis, herunder transport af personer og materiel fra Nuuk havn til undersøgelsesområderne i Kobbefjorden, samt drift og vedligehold af forskelligt udstyr. Projektet samfinansieres med øvrige deltagere i det samlede NERO-program.

Projektansvarlig

Grønlands Naturinstitut

Projektstøtte

kr. 192.000,00

Projekttitel

Zackenberg sæsonudvidelse 2010

J.nr. 112-00278

De standardiserede mangeårige monitoringsprogrammer (ZERO) i Zackenbergdalen har hidtil kun været bemanded fra forår til efterår, da området bogstavelig talt fryser til i vintersæsonen. Forsøg i 2007 og 2008 med udvidelse af monitoringssæsonen i forår og efterår, de såkaldte skuldersæsoner, viste overraskende betydende aktiviteter. På den baggrund ønskes stationen foreløbig på forsøgsbasis holdt begrænset åbent i skuldersæsonerne baseret på bl.a. denne særbevilling af støtte.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 415.733,00

Projekttitel

Økosystemredegørelse

J.nr. 112-00279

Projektets formål er at udarbejde et baggrundsnotat, til brug for dansk deltagelse i en international vurdering af behovet for beskyttelsesforanstaltninger af det arktiske havmiljø sammenholdt med klimaændringernes åbning af Polarhavet for skibstrafik og anden aktivitet.

Projektansvarlig

Miljøstyrelsen - By- og Landskabsstyrelsen – Danmarks Miljøundersøgelser

Projektstøtte

kr. 300.000,00

Grænseoverskridende/regional forurening

Projekttitel

AMAP-rapporter, køb af rapporter

J.nr. 112-00196

Projektstøtten er afsat til køb af rapporter fra Arktis Råds miljøarbejdsgrupper assessments.

Formålet er at medvirke til information om resultaterne af miljøarbejdet i Arktisk Råd, som bl.a.

bygger på danske projekter støttet med Danceamidler. Rapporterne gøres tilgængelige for relevante biblioteker, institutioner, politiske udvalg, presse m..fl.

Projektansvarlig

Miljøstyrelsen / Arktisk Råds arbejdsgruppesekretariater

Projektstøtte

kr. 450.000,00

Projekttitel

AMAP Core, Færøerne. Tillæg

J.nr. 112-00245

Tillægsbevilling til eksisterende projekt, der har til formål at bidrage med en færøsk komponent til det arktiske miljømonitoringsprogram AMAP.

Projektansvarlig,

Umhvørvisstovan

Projektstøtte

kr. 39.143,00

Projekttitel

Adaption to Climate Change. ACCEPT. Tillæg

J.nr. 112-00232

Tillægsbevilling til eksisterende projekt.

Projektansvarlig

Århus Universitet

Projektstøtte

kr. 168.432,00

Projekttitel

Sekretariatshjælp til AMAP kviksølv-assessment

J.nr. 112-0046

Formålet med projektstøtten er at støtte AMAP-sekretariatets arbejde med sammenskrivning af arktiske kviksølvdata, herunder data fra Grønland, i et samlet arktisk assessment med høj faglig kvalitet.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 346.000,00

Projekttitel

Bestemmelse af afstrømning i Zackenbergelven

J.nr. 112-251

Løbende bestemmelse af afstrømningen i Zackenbergelven er en væsentlig forudsætning for gennemførelse af det samlede monitoringsprogram, ZERO, i Zackenberg. Projektstøtten anvendes til indkøb af moderne elektronisk udstyr til måling af vandføringen i Zackenbergelven. Udstyret erstatter tidligere manuelle målinger.

Projektansvarlig

ASIAQ

Projektstøtte

kr. 299.866,00

Projekttitel

Monitering af kontaminanter i grønlandske dyr og den grønlandske atmosfære (CORE)

J.nr. 112-00260

Projektets formål er at undersøge koncentrationen af langtransporterbare miljøgifte (POP'er og kviksølv) i udvalgte dyrearter samt undersøge stoffernes effekter på isbjørne, og endelig koncentrationerne af POP'er og kviksølv i atmosfæren. Resultaterne indgår i det samlede monitoringsarbejde (AMAP) under Arktisk råd.

Projektet består af 3 delkomponenter:

- 1) Måling af koncentrationer af POP'er i udvalgte dyrearter (ringsæl, isbjørn, fjeldørred, tejt æg) over tid og på geografisk udvalgte steder i Grønland (Øst, Nord, Vestgrønland)
- 2) Effektstudier af isbjørn ved måling af forskellige biomarkører og undersøgelse af væv (hår, kranier, hjerner, lever – og nyrehistologi)
- 3) Måling af koncentrationer af POP'er (OC, PCBE) og kviksølv i atmosfæren (Station Nord)

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 4.245.000,00

Projekttitel

ARCTIC: Advanced Research on Contaminant Transfer, Impact and Consequences

J.nr. 112-00265

Projektets formål er at undersøge udvalgte havpattedyrs sundhedstilstand i Grønland ved at måle effekterne af langtransporterbare miljøgifte (POP'er og kviksølv) i isbjørn, sæl og hval. Resultaterne indgår i det samlede monitoringsarbejde (AMAP) under Arktisk råd. Det er kun muligt at gennemføre isbjørnestudier i Grønland da der er opretholdt en fangstkvote for isbjørne. Grindehvalprøver tages på Færøerne.

Projektet indeholder 4 delprojekter:

- 1) Sundheds- og reproduktionseffekter undersøges hos isbjørnepopulationen i Østgrønland via forskellige biomarkører med belastning af POPer (Organochlorine og PFC)
- 2) Sammenligning af miljøgiftbelastningen af specielt kviksølv i isbjørnepopulationer i Øst- Vestgrønland og på Færøerne vha. vævsprøver fra indvolde, væv, knogler og DNA materiale
- 3) Fordeling af optagelse, ophobning og udskillelse af POPer og kviksølv i isbjørn, ringsæl, narhval og grindehval.
- 4) Undersøgelse af belastningen af akkumulerede koncentrationer af POPer i isbjørnen.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 3.124.000,00

Projekttitel

Kviksølv transport til det marine system fra de terrestriske monitoringsområder ved Zackenberg og Nuuk

J.nr. 112-00266

Projektet skal indhente viden om kviksølvindholdet i tilstrømningen til fjordene i hhv. Zackenberg og Nuuk. Projektet er en fortsættelse af et tidligere DANCEA støttet projekt, som har vist at være både tidsmæssigt og økonomisk mere omfangsrigt end oprindeligt antaget.

Målinger af kviksølvforekomsten i de 2 elve vil bidrage til den samlede forståelse af kviksølvbelastningen i udvalgte økosystemer i Grønland.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 408.366,00

Projekttitel

Varetagelse af funktionen som nationale nøgle eksperter i AMAPs Hg- og POP gruppe 2010

J.nr. 112-00267

Projektets mål er at koordinere det danske bidrag til AMAPs arbejdsgrupper vedr. Hg. og POP'er og at sikre, at den danske arktiske overvågnings-, undersøgelses- og forskningsaktivitet og dens resultater inddrages i AMAP's produkter. AMAP data indgår i relevante konventioner (UNEPs globale kviksølv regulering, Stockholm og UN- ECE konventionen, LRTAP).

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 249.000,00

Projekttitel

Human eksponering for kontaminanter gennem kosten i Grønland

J.nr. 112-00269

Projektet sammenfatter eksisterende viden om den traditionelle grønlandske kosts indhold af kontaminanter, med potentielle negative indvirkninger på sundhedstilstanden samt den traditionelle kosts gavnlige fedtstoffer, proteiner, vitaminer og mineraler. Disse data indføres i en database, hvortil der sikres en brugervenlig web-baseret adgang. En afsluttende workshop sikrer de relevante eksperter kendskab til redskabet og dermed udbredelsen af kendskabet til værktøjet i den brede befolkning

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 468.272,00

Projekttitel

Monitering af kortlivede klimakomponenter i Arktis

J.nr. 112-00270

Projektets overordnede mål er at undersøge klimaets indvirkning på fysisk kemiske processer, som påvirker niveauer, deponering og transport af langtransporteret forurening. Ved hjælp af målinger og modellering af kortlivede klimakomponenter som partikler (sod), metan (CH₄) og ozon (O₃) undersøges, hvilke kilder der har størst indvirkning på klimaet og luftforureningen. Projektet samfinansieres med Energistyrelsen og Miljøstyrelsens støtte fokuserer på sodproblematikken. Projektet koordineres med AMAP Core-luftprogrammet og resultaterne vil indgå i Arktisk Råds nyetablerede ”task force” for Short Lived Climate Forcers.

Projektansvarlig

DMU

Projektstøtte

kr. 2.700.000,00

Lokale miljøprojekter

Projekttitel

Konsekvenser af sænkning af permafrostspejlet for vandkvaliteten i vandressourceoplandet til Ilulissat

J.nr. 112-00271

Projektet er en fortsættelse eksisterende projekt. Projektets formål er at vurdere, hvilke konsekvenser en sænkning af permafrostspejlet vil have på kvaliteten af porevand og overfladevand, herunder specielt risikoen for frigivelse af naturlige kemiske stoffer, som metalioner og organisk stof, som kan påvirke drikkevandsressourcen negativt.

Projektansvarlig

Rambøll

Projektstøtte

kr. 359.967,00

Projekttitel

Håndtering af farligt affald. Tillægstilsagn.

J.nr. 112-00033

Projektet er en fortsættelse af projektarbejde påbegyndt i 2003. Formålet med projektet er at anvise og demonstrere, hvorledes fysiske faciliteter til håndtering af farligt affald i mellemstore og mindre grønlandske byer kan indrettes og drives.

Projektansvarlig

MOKANA

Projektstøtte

kr. 115.500,00

Projekttitel

Miljøregulering og miljøforhold på Thulebasen

J.nr. 112-00244

Projektet er en opfølgning på aftalen fra 2004 mellem USA, Danmark og Grønland om samarbejde om miljøspørgsmål på Thulebasen. Projektet omfatter en gennemgang af miljøforholdene på Thulebasen, de amerikanske miljøstandarder for Thulebasen og en sammenligning med Grønlandsk lovgivning.

Projektansvarlig

Grønlands Selvstyre og COWI a/s

Projektstøtte

kr. 600.000,00

Projekttitel

NunaGis – forankring i Grønlands organisation

J.nr. 112-00264

Nunagis-projektet blev sat i gang i 2007 og har tidligere modtaget støtte fra Dancea. NunaGis er en platform for udveksling af geografiske data og anvendes til vidensdeling og registrering. Miljø og naturdata i Grønlands Selvstyres administration er nu samlet i databasen og tilgængelig for alle aktører og er tilgængelig som servicefunktion for Grønlands Selvstyre. NunaGis skal anvendes til at sprede viden og information inden for natur og miljø med bedre baggrundskort og data og dermed højne kvaliteten af sagsbehandlingen og forskningen på området, således at både faglige medarbejdere og borgerne har bedre indsigt i og oplysning om området på kort og langt sigt.

Projektansvarlig

Grønlands Selvstyre - ASIAQ

Projektstøtte

kr. 1.500.000,00

Andet, tværgående aktiviteter

Projekttitel

PAME-sekretarat under Arktisk Råd 2009 – 2010, delfinansiering.

J.nr. 112-243

PAME-sekretariatet forestår en del af Arktisk Råds miljøsam arbejde. Island dækker 50% af sekretariatsudgifterne og den øvrige del dækkes af øvrige arktiske lande. Denne projektstøtte dækker Danmarks bidrag for årene 2009 - 2010.

Projektansvarlig

PAME-sekretariatet

Projektstøtte

kr. 300.000,00

Projekttitel

IPS, Indigenous Peoples Secretariat, 2010

J.nr. 112-00274

IPSs arbejde er at støtte Arktisk Råds 6 permanente observatørorganisationer for oprindelige arktiske folkeslag i deres arbejde som en del af Arktisk Råd. De 6 permanente observatørorganisationer fastlægger inden for Arktisk Råds rammer mere detaljeret IPS arbejde. Muligheden for støtte til finansieringen af sekretariatet er direkte hjemlet i Finanslovens § 23.26

Projektansvarlig

Grønlands Selvstyre

Projektstøtte

kr. 2.300.000,00

Projekttitel

Annoncering af opslag

J.nr. 112-256

Dækning af udgifter til annoncering i forbindelse med indkaldelse af ansøgninger om støtte.

Projektansvarlig

Signatur a/s - Miljøstyrelsen

Projektstøtte

kr. 50.000,00

Projekttitel

Arbejdsgruppemøder under Arktisk Råd

J.nr. 112-00259

Afholdelse af udgifter til relevante fagmøder under arktisk råd med relation til miljø eller øvrigt Dancea-støttet arktisk miljøarbejde..

Projektansvarlig

Miljøstyrelsen - Arbejdsgruppesekretariater

Projektstøtte

kr. 210.000,00